

Peer

Parliaments

Make
yourself
heard

#MyWorldOurPlanet
#EUClimatePact

Πώς κάνουμε την ενέργεια
πράσινη και δίκαιη.

Εκπαιδευτικό υλικό

για την ενότητα 2

Το παρόν έγγραφο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά επίσημη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Σας επιστούμε την προσοχή ότι οι πληροφορίες που περιέχονται στο παρόν έγγραφο ενδέχεται να μην ισχύουν πλέον, καθώς συντάχθηκε αρχικά το 2022.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2024

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2024

Η πολιτική περαιτέρω χρήσης εγγράφων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διέπεται από την απόφαση 2011/833/ΕΕ της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 2011, για την περαιτέρω χρήση εγγράφων της (ΕΕ L 330 της 14.12.2011, σ. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>). Εάν δεν ορίζεται διαφορετικά, η περαιτέρω χρήση του παρόντος εγγράφου επιτρέπεται βάσει άδειας Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Αυτό σημαίνει ότι επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση εφόσον αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι τυχόν αλλαγές.

Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή στοιχείων τα οποία δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενδέχεται να απαιτείται άδεια απευθείας από τους κατόχους των σχετικών δικαιωμάτων.

Πώς κάνουμε την ενέργεια πράσινη και δίκαιη: παραγωγή και χρήση

Ερώτηση 1

Από τα ηλιακά πάνελ στην οροφή μέχρι την καλύτερη μόνωση στους τοίχους μας, ο τρόπος με τον οποίο παράγουμε και διατηρούμε ενέργεια στα σπίτια μας είναι το κλειδί για να είμαστε πιο βιώσιμοι ως κοινωνία. Τι θα χρειαζόσασταν για να χρησιμοποιήσετε την ενέργεια πιο αποδοτικά και βιώσιμα στο σπίτι σας; **Ρίξτε μια ματιά στις επιλογές** στο εξής, **συζητήστε** για αυτές με την ομάδα σας και **κατατάξτε** τις με βάση τις λύσεις που πιστεύετε ότι είναι οι καλύτερες.

Πόντοι	Επιλογή
5 πόντοι	Β
4 πόντοι	Γ
3 πόντοι	Α
2 πόντοι	Ε
1 πόντος	Δ

Δείγμα ψηφοφορίας

- Α** Θα πρέπει να υπάρχουν κίνητρα και σαφείς πληροφορίες για τα οφέλη που με βοηθούν να κάνω **ενεργειακά αποδοτικές αλλαγές** όπως η μόνωση του σπιτιού μου, η εγκατάσταση έξυπνου θερμοστάτη, η αντικατάσταση παλιών κουφωμάτων και η χρήση λαμπτήρων εξοικονόμησης ενέργειας.
- Β** Οι τιμές για τη μη ανανεώσιμη ενέργεια θα πρέπει να αυξηθούν ώστε να ενθαρρυνθώ να **περάσω στην πράσινη ηλεκτρική ενέργεια και θέρμανση** για το σπίτι μου.
- Γ** Τα κίνητρα θα πρέπει να καθιστούν **φθηνότερη και ευκολότερη** για μένα την εγκατάσταση πιο πράσινων πηγών ενέργειας στο σπίτι μου, π.χ. ηλιακών πάνελ και αντλιών θερμότητας.
- Δ** Θα πρέπει να καταστεί αδύνατη η χρήση **ενέργειας από μη καθαρές πηγές**, όπως ο άνθρακας, μέσω της σταδιακής κατάργησής τους το συντομότερο δυνατό.
- Ε** Ποιες **άλλες λύσεις** μπορείτε να σκεφτείτε;

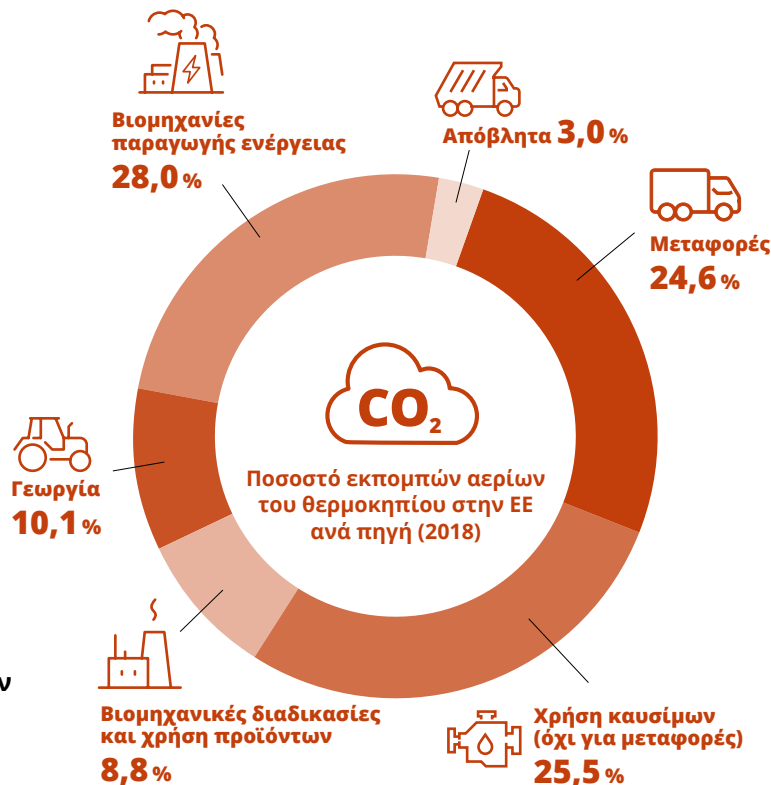
Πλαίσιο

Κάθε σύγχρονη κοινωνία και οικονομία λειτουργεί με ενέργεια: τη χρειαζόμαστε για να παράγουμε ηλεκτρισμό, να ζεσταίνουμε τα σπίτια μας και να κινούμε τα οχήματά μας. Αν και η περισσότερη ενέργεια εξακολουθεί να παράγεται από ορυκτά καύσιμα (πετρέλαιο, άνθρακα και αέριο), μια μικρότερη ποσότητα προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας όπως το φως του ήλιου, ο άνεμος, το νερό και η γεωθερμική ενέργεια. Και το μερίδιο αυτό μεγαλώνει, αργά αλλά σταθερά.

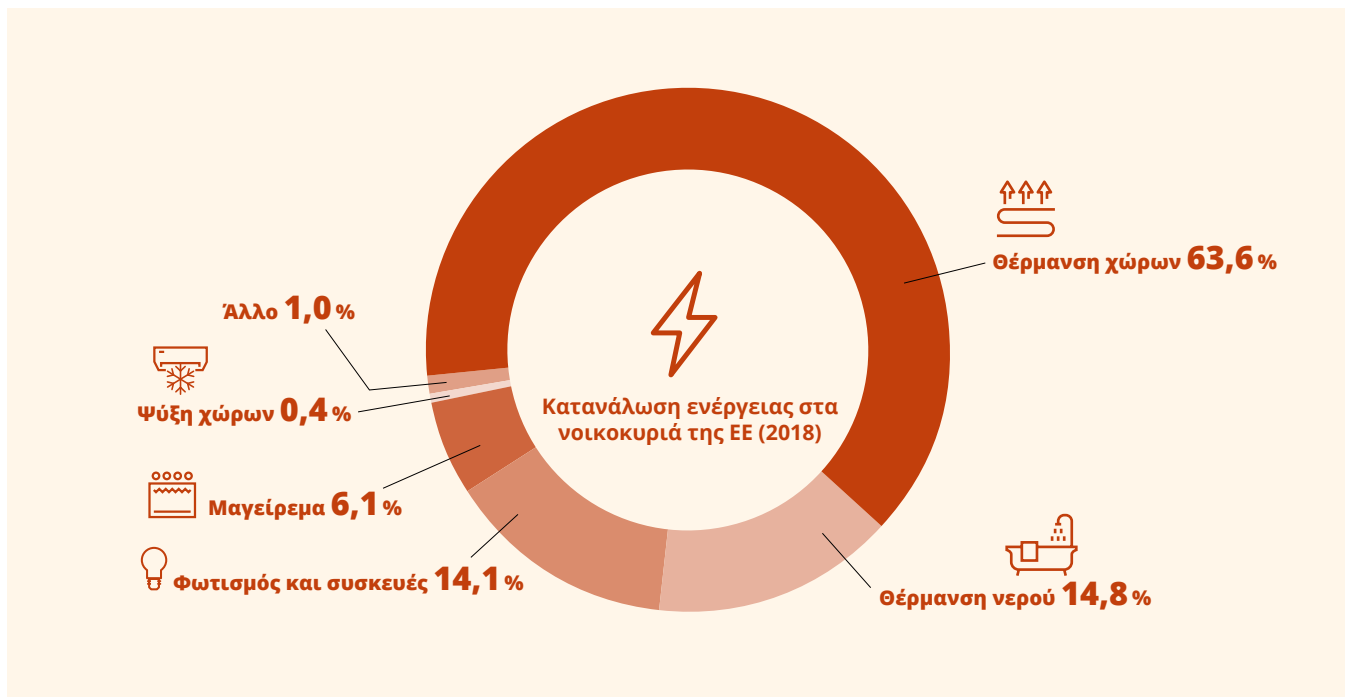
Τα τρία τέταρτα των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ προέρχονται από την παραγωγή και την κατανάλωση ενέργειας.

Υπάρχουν **δύο τρόποι μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που σχετίζονται με την ενέργεια**.

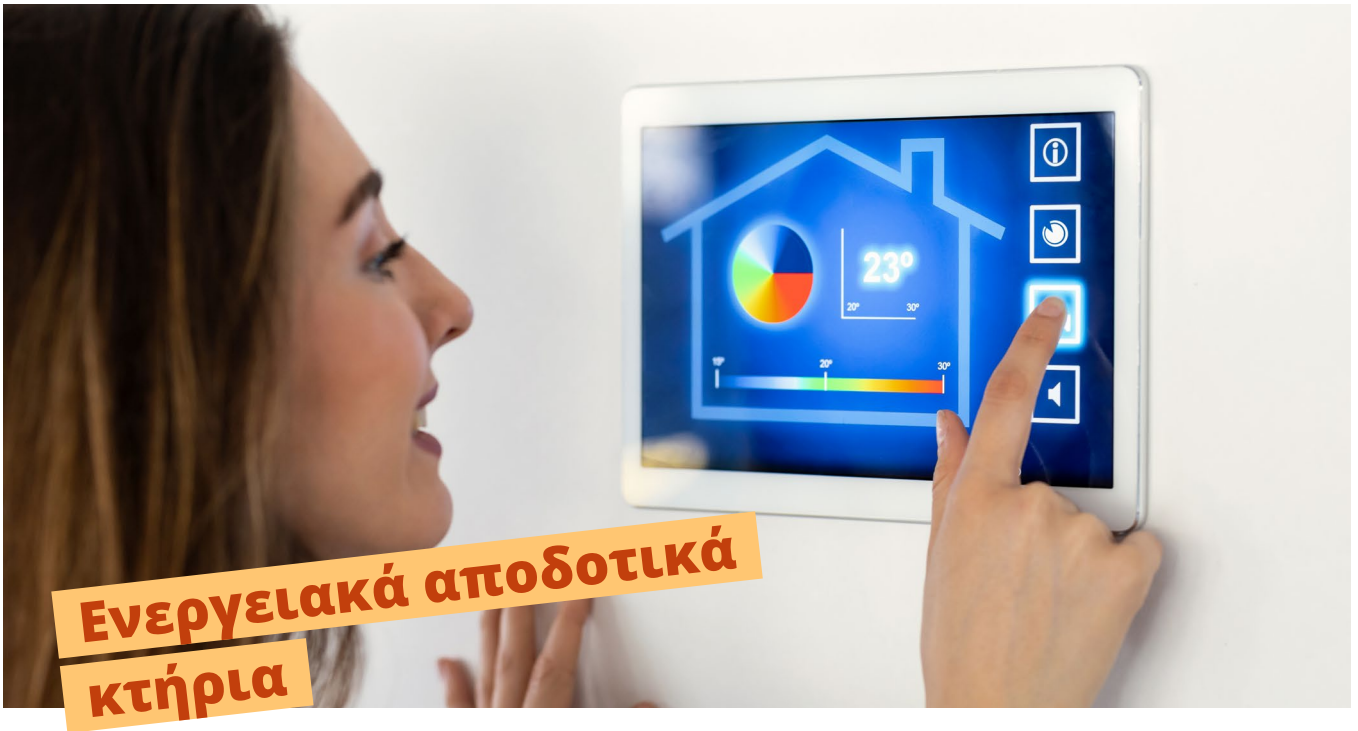
- Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και χρήση λιγότερης ενέργειας (π.χ. μέσω της μόνωσης των κτηρίων).
- Αύξηση του μεριδίου της ενέργειας που παράγεται από ανανεώσιμες πηγές. Το 2018, τα νοικοκυριά ευθύνονταν για το 26,1 % της ενέργειας που καταναλώθηκε στην ΕΕ, το μεγαλύτερο μέρος της οποίας παράχθηκε από φυσικό αέριο (32,1 %) και ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ορυκτά καύσιμα (24,7 %), με τις ανανεώσιμες πηγές να αντιστοιχούν στο 19,5%. Η θέρμανση είναι ο κύριος λόγος για τον οποίο τα νοικοκυριά χρησιμοποιούν ενέργεια.

Η παραγωγή και η χρήση ενέργειας πιο αποδοτικά και βιώσιμα συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και στην υγεία και στην ευεξία του ανθρώπου. Επίσης, επιβραδύνει την κλιματική αλλαγή και την υπερθέρμανση του πλανήτη και μειώνει την εξάρτηση της ΕΕ από εξωτερικούς προμηθευτές πετρελαίου και φυσικού αερίου. Για τον λόγο αυτό, η Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ έχει στόχο τη μετάβασή μας από τον άνθρακα προς καθαρότερες πηγές ενέργειας.

Πώς κάνουμε την ενέργεια πράσινη και δίκαιη: παραγωγή και χρήση

Ενεργειακά αποδοτικά κτήρια

Τα κτήρια ευθύνονται για σχεδόν το 40 % της συνολικής κατανάλωσης ενέργειας στην ΕΕ και για περισσότερο από το ένα τρίτο των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ.

Σχεδόν το 75 % όλων των κτηρίων στην ΕΕ δεν είναι ενεργειακά αποδοτικά και μόνο το 1 % υφίστανται ανακαινίσεις ώστε να γίνουν ενεργειακά αποδοτικά κάθε χρόνο. Περίπου το 85-95 % των σημερινών κτηρίων θα εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται το 2050.

Για να περικοπούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % μέχρι το 2030, θα χρειαστεί να μειωθούν κατά 60 %. Για τον λόγο αυτό, τα κτήρια χρειάζεται να γίνουν πιο ενεργειακά αποδοτικά, για παράδειγμα μέσω καλύτερης μόνωσης.

Η νέα στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ενίσχυση της ανακαίνισης των κτηρίων, το Κύμα ανακαινίσεων για την Ευρώπη, στοχεύει στον διπλασιασμό των ετήσιων ποσοστών ενεργειακών ανακαινίσεων τα επόμενα 10 χρόνια.

Το λεγόμενο δίλημμα ιδιοκτήτη-ενοικιαστή μπορεί επίσης μερικές φορές να είναι πρόβλημα: οι ιδιοκτήτες δεν θέλουν να επενδύσουν πάρα πολλά χρήματα σε ενεργειακά αποδοτικές συσκευές και ανακαινίσεις, καθώς δεν θα δουν απόδοση για τα χρήματα αυτά, ενώ οι ενοικιαστές που πληρώνουν λογαριασμούς της ενέργειας θα επωφεληθούν από την εξοικονόμηση που επιτυγχάνεται.

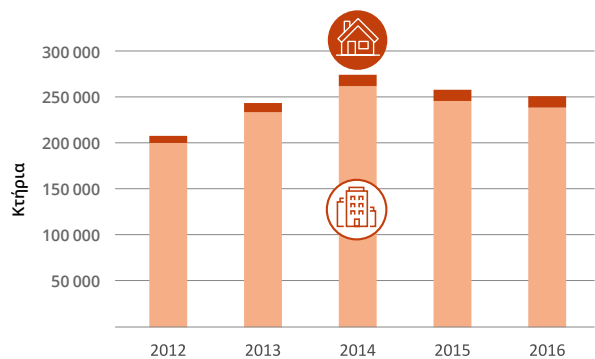

Πώς κάνουμε την ενέργεια πράσινη και δίκαιη: παραγωγή και χρήση

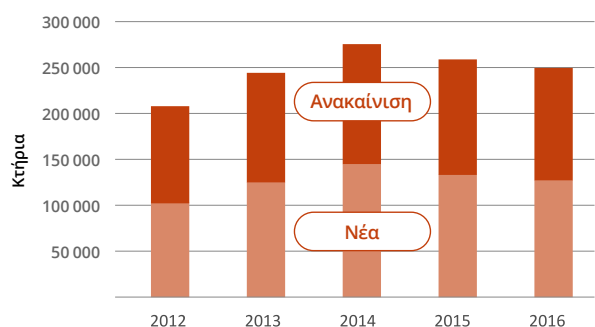
Ένα νέο κύμα επενδύσεων στην ενεργειακά αποδοτική ανακαίνιση κτιρίων θα μπορούσε να λειτουργήσει ως κίνητρο για τον κατασκευαστικό τομέα, δημιουργώντας δυνητικά 160 000 πράσινες θέσεις εργασίας έως το 2030.

Ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ δεν έχουν ακόμη δώσει προτεραιότητα στην ανάληψη των επειγουσών ενεργειών που απαιτούνται στον οικοδομικό τομέα.

Κτήρια σχεδόν μηδενικής ενέργειας στην Ευρώπη κατά χρήση κτηρίου (κατοικίες ή μη)

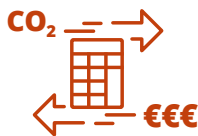
Κτήρια σχεδόν μηδενικής ενέργειας στην Ευρώπη (νέα και ανακαινισμένα)

Τιμολόγηση του άνθρακα

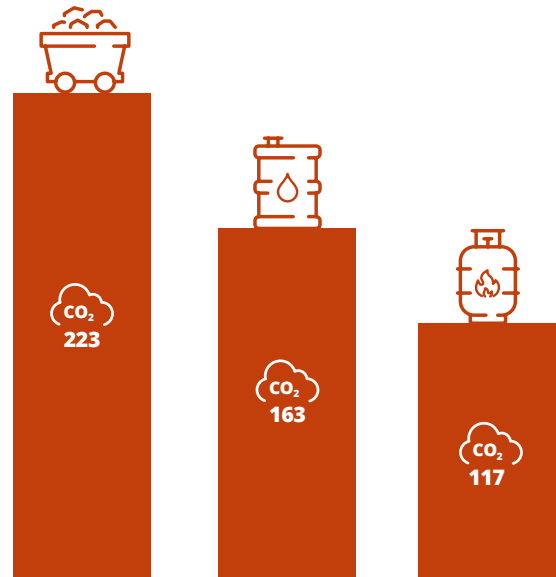
Η επιβολή τιμής στον άνθρακα είναι μια προσπάθεια για την αποτύπωση του «εξωτερικού» κόστους των εκπομπών άνθρακα. Πρόκειται για κόστος που καταβάλλει το κοινό – ο καθένας από εμάς – για την αποκατάσταση της ζημιάς που προκαλείται από την κλιματική αλλαγή, όπως το κόστος για την υγειονομική περίθαλψη ή τις υλικές ζημιές που προκύπτουν από τους καύσωνες και τις ξηρασίες.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για να τεθεί μια τιμή στις εκπομπές άνθρακα, αλλά τα συστήματα εμπορίας εκπομπών και οι φόροι άνθρακα είναι οι πιο συνηθισμένοι.

Η εμπορία εκπομπών σημαίνει ότι σε όσους εκπέμπουν άνθρακα (π.χ. στους προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας) εκδίδονται πιστοποιητικά που τους επιτρέπουν να εκπέμπουν μια συγκεκριμένη ποσότητα CO₂ ετησίως. Μειώνοντας τις εκπομπές CO₂ τους, μπορούν στη συνέχεια να πουλήσουν τυχόν μη χρησιμοποιημένα δικαιώματα σε άλλους ενδιαφερόμενους στην αγορά που έχουν υψηλότερες εκπομπές. Ο συνολικός αριθμός πιστοποιητικών περιορίζεται και μειώνεται με την πάροδο του χρόνου βάσει της νομοθεσίας ώστε όσοι εκπέμπουν άνθρακα να έχουν κίνητρα να βελτιώσουν το αποτύπωμά άνθρακά τους.

Περιεκτικότητα των ορυκτών καυσίμων σε άνθρακα ανά τύπο – Κάρβουνο, πετρέλαιο, φυσικό αέριο (σε λίβρες CO₂ ανά εκατομμύριο βρετανικές θερμικές μονάδες)

Η ΕΕ ξεκίνησε ένα σύστημα εμπορίας εκπομπών το 2005. Ήταν η πρώτη μεγάλη αγορά άνθρακα στον κόσμο και εξακολουθεί να είναι η μεγαλύτερη. Περιορίζει τις εκπομπές από περίπου 10 000 εγκαταστάσεις στον τομέα της ενέργειας και της μεταποιητικής βιομηχανίας, καθώς και στις αεροπορικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών. Αν και το σύστημα δεν καλύπτει ακόμη τις γενικές εκπομπές από τις μεταφορές και τα κτήρια, καλύπτει περίπου το 40 % των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ.

Πώς κάνουμε την ενέργεια πράσινη και δίκαιη: παραγωγή και χρήση

Άνθρακας (ανθρακίτης)	228,60
Άνθρακας (λιγνίτης)	216,24
Άνθρακας (υποασφαλτικός)	214,13
Άνθρακας (ασφαλτικός)	205,40
Καύσιμο ντίζελ και πετρέλαιο θέρμανσης	163,45
Βενζίνη (χωρίς αιθανόλη)	155,77
Προπάνιο	138,63
Φυσικό αέριο	116,65

Λίβρες CO₂ που εκπέμπονται ανά εκατομμύριο βρετανικές θερμικές μονάδες (Btu) ενέργειας για διάφορα καύσιμα

Σε αντίθεση με ένα σύστημα εμπορίας εκπομπών, ο φόρος άνθρακα καθορίζει άμεσα μια τιμή στον άνθρακα ορίζοντας έναν φορολογικό συντελεστή για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου ή – συνηθέστερα – για την περιεκτικότητα των ορυκτών καυσίμων σε άνθρακα. Η περιεκτικότητα των ορυκτών καυσίμων σε άνθρακα αναφέρεται σε διαφορετικές ποσότητες διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) τις οποίες εκπέμπουν διαφορετικά καύσιμα σε σχέση με την ενέργεια που παράγουν όταν καίγονται. Ο σκληρός άνθρακας, για παράδειγμα, εκπέμπει σχεδόν διπλάσια ποσότητα CO₂ ανά ενέργεια που παράγεται όταν καίγεται ως φυσικό αέριο.

Μερικές ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Φινλανδία, η Νορβηγία, η Σουηδία και η Δανία, άρχισαν να πειραματίζονται με τη φορολόγηση άνθρακα τη δεκαετία του 1990. Αρκετές άλλες ευρωπαϊκές χώρες ακολούθησαν έκτοτε, αλλά υπάρχει τεράστια διακύμανση στους φορολογικούς συντελεστές. Οι φόροι άνθρακα μπορούν να είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος για τη μείωση των εκπομπών CO₂ και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης μέσω του καθορισμού τιμής για τον άνθρακα και μπορούν να παίξουν καθοριστικό ρόλο στη μείωση των εκπομπών από τομείς που δεν καλύπτονται από το σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ.

Τα έσοδα από τις τιμές του άνθρακα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη περαιτέρω προσπάθειών όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την αντιστάθμιση της επιβάρυνσης των νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος με αύξηση των προνοιακών επιδομάτων, υποστήριξη των νοικοκυριών με εφάπαξ πληρωμές ή επενδύσεις σε ειδικά προγράμματα, όπως επιδοτήσεις για ανακαινίσεις κτηρίων.

Πώς κάνουμε την ενέργεια πράσινη και δίκαιη: παραγωγή και χρήση

Η ηλιακή ενέργεια είναι μια ανανεώσιμη πηγή ενέργειας που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παροχή ηλεκτρισμού και ζεστού νερού στα νοικοκυριά. Η ηλιακή ενέργεια έχει τη δυνατότητα να καλύψει το 20 % της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας στην ΕΕ έως το 2040.

Για τα περισσότερα κράτη μέλη, η ηλιακή ενέργεια παρέχει λιγότερο από το 1 % της ενέργειας που χρησιμοποιείται για θέρμανση και ψύξη. Σε χώρες που έχουν θερμότερο κλίμα με περισσότερη ηλιοφάνεια και λιγότερη ζήτηση για θέρμανση, η ηλιακή ενέργεια παρέχει πολύ μεγαλύτερο μερίδιο ενέργειας – πάνω από 15 % στην Κύπρο, για παράδειγμα.

Οι αντλίες θερμότητας είναι μια άλλη πηγή αποδοτικής ενέργειας. Αν τοποθετηθούν έξω από κατοικίες, λειτουργούν σαν ψυγείο αλλά αντίστροφα, χρησιμοποιώντας ενέργεια από το περιβάλλον για τη θέρμανση ή την ψύξη ενός χώρου. Παρόλο που λειτουργούν με ηλεκτρισμό, τον χρησιμοποιούν πολύ αποδοτικά.

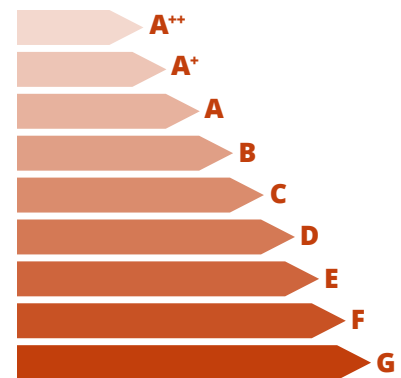

Οι αντλίες θερμότητας χρησιμοποιούνται πολύ περισσότερο τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα στα κράτη μέλη όπου υπάρχει ψυχρό κλίμα και λιγότερα σπίτια είναι συνδεδεμένα στο δίκτυο φυσικού αερίου. Είναι πιο δημοφιλείς στη Σουηδία, την Εσθονία, τη Φινλανδία και τη Νορβηγία, όπου πάνω από 25 αντλίες θερμότητας ανά 1 000 νοικοκυριά πωλούνται κάθε χρόνο.

Για τη μείωση των εκπομπών από τα συστήματα θέρμανσης οικιακής χρήσης, τα κράτη μέλη προωθούν την εγκατάσταση αντλιών θερμότητας και ηλιακών πάνελ, συνήθως μέσω επιδοτήσεων και δανείων, αλλά και μέσω φορολογικών μειώσεων. Αυτό οδήγησε σε σημαντική αύξηση των εγκαταστάσεων σε ορισμένα κράτη μέλη.

Από το 2015, ο κανονισμός της ΕΕ απαιτεί οι αντλίες θερμότητας, τα ηλιακά πάνελ και οι παρόμοιες οικιακές συσκευές για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας να φέρουν σήμανση με πληροφορίες για την ενεργειακή αποδοτικότητα και κατανάλωση. Επιπλέον, το 2010, η ΕΕ έθεσε ως απαίτηση για όλα τα νέα κτήρια να είναι «κτήρια σχεδόν μηδενικής ενέργειας» έως το 2021 και να χρησιμοποιούν ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές. Περίπου 1.2 εκατομμύρια «κτήρια σχεδόν μηδενικής ενέργειας» δημιουργήθηκαν ή υπάρχουν κτήρια ανακαινίστηκαν για να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις μεταξύ 2012 και 2016. Το μερίδιό τους στην κατασκευαστική αγορά αυξήθηκε από 14 % σε 20 %.

Πώς κάνουμε την ενέργεια πράσινη και δίκαιη: παραγωγή και χρήση

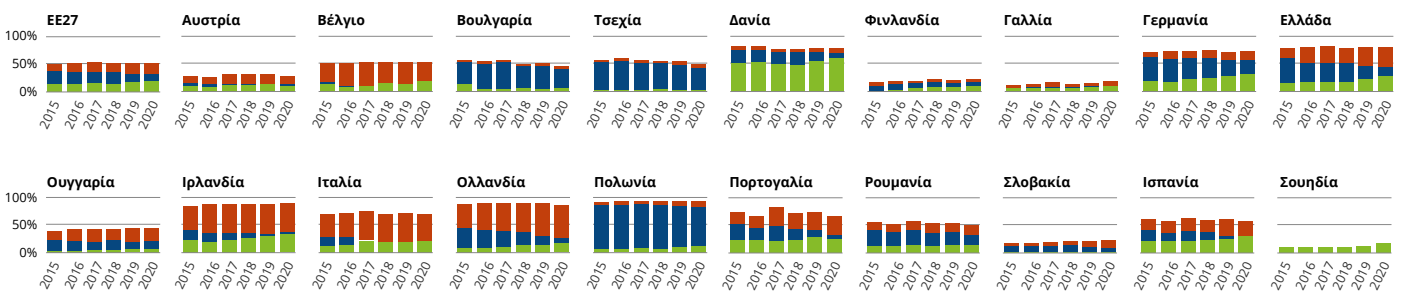
Μετάβαση από τον άνθρακα σε άλλες πηγές ενέργειας

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ξεπέρασαν τα ορυκτά καύσιμα για να γίνουν η κύρια πηγή ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ για πρώτη φορά το 2020. Ωστόσο, ο άνθρακας εξακολουθεί να είναι σημαντική πηγή σε ορισμένα κράτη μέλη,

παρόλο που η καύση άνθρακα εκπέμπει μακράν το περισσότερο CO₂ ανά ενέργεια που παράγεται όταν καίγεται – σχεδόν διπλάσιο από το φυσικό αέριο και 40 % περισσότερο από το ντίζελ και το πετρέλαιο θέρμανσης.

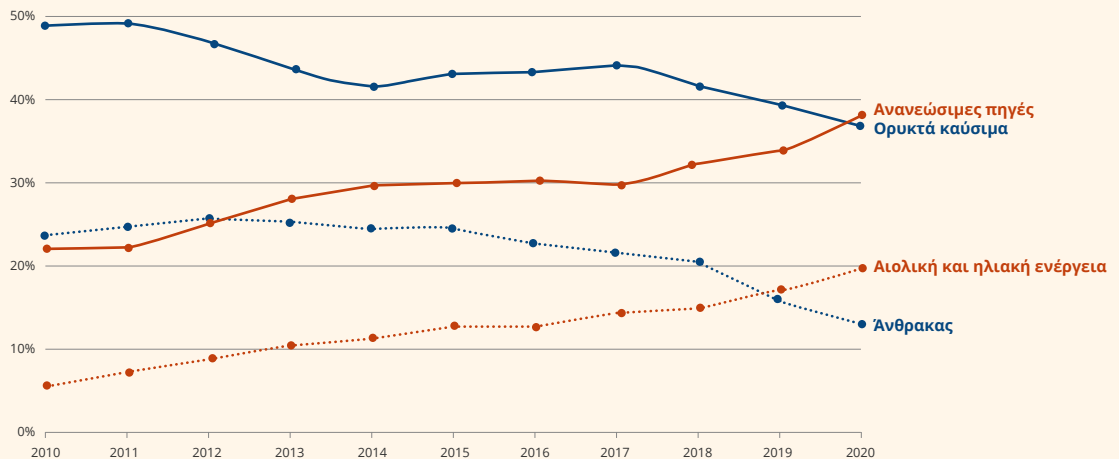
Πηγές παραγωγής ηλεκτρισμού σε κράτη μέλη της ΕΕ

Ποσοστό συνολικής παραγωγής ηλεκτρισμού

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ξεπερνούν τα ορυκτά καύσιμα

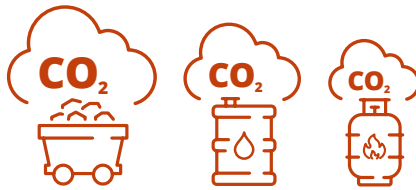
σε μερίδιο % της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην ΕΕ27

Πώς κάνουμε την ενέργεια πράσινη και δίκαιη: παραγωγή και χρήση

Μετάβαση από τον άνθρακα σε άλλες πηγές ενέργειας

Ο άνθρακας παράγει περισσότερο CO₂ ανά κιλό από οποιοδήποτε άλλο ορυκτό καύσιμο. Παρόλο που οι εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής έχουν βελτιώσει τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις, οι μονάδες με καύση άνθρακα εξακολουθούν να είναι η κύρια πηγή ρύπων που απελευθερώνονται στον αέρα και το νερό.

Οι ειδικοί λένε ότι για να επιτευχθεί ο στόχος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030, τα κράτη μέλη θα χρειαστεί να καταργήσουν σταδιακά σχεδόν εξ ολοκλήρου τον άνθρακα.

Από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ, ευρωπαϊκές χώρες που χρησιμοποιούν παραδοσιακά άνθρακα για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, 14 είτε έχουν ήδη πάψει να χρησιμοποιούν άνθρακα είτε έχουν ανακοινώσει ότι θα διακόψουν τη χρήση του έως το 2030. Η Γερμανία έχει στόχο να το κάνει ως το 2038, η Πολωνία ως το 2049, η Τσεχία έχει προγραμματίσει τη σταδιακή κατάργηση της χρήσης του άνθρακα για το 2033, το ίδιο και η Σλοβενία. Η Ρουμανία δεσμεύτηκε

να καταργήσει σταδιακά τη χρήση του άνθρακα μέχρι το 2032 και η Βουλγαρία μέχρι το 2038.

Η σταδιακή κατάργηση του άνθρακα αποτελεί πρόκληση για τις πληττόμενες περιοχές. Ο τομέας άνθρακα της ΕΕ απασχολεί 237 000 άτομα σε εργοστάσια παραγωγής ενέργειας και ορυχεία άνθρακα και ο αριθμός αυτός θα μπορούσε να μειωθεί κατά 160 000 έως το 2030, πριν ο τομέας εξαφανιστεί εντελώς στις αρχές της δεκαετίας του 2040. Η μείωση θα μπορούσε να είναι ακόμη πιο γρήγορη, ανάλογα με το πόσο γρήγορα θα καταργηθεί ο άνθρακας σε ολόκληρη την ΕΕ.

Η ΕΕ έχει δημιουργήσει τον Μηχανισμό και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης για να υποστηρίξει τις περιφέρειες της ΕΕ που πλήττονται περισσότερο από τη στροφή προς την κλιματική ουδετερότητα – ιδίως τις περιοχές άνθρακα, τύρφης και σχιστόλιθου πετρελαίου. Θα το πραγματοποιήσει βοηθώντας τις να αναδιαρθρώσουν τις οικονομίες τους και να επανεκπαιδεύσουν το εργατικό δυναμικό τους σε τομείς που θα προστατεύονται στο μέλλον.

Πώς κάνουμε την ενέργεια πράσινη και δίκαιη: παραγωγή και χρήση

Πώς κάνουμε την ενέργεια πράσινη και δίκαιη: μια δίκαιη μετάβαση

Ερώτηση 2

Είναι σημαντικό να μη μείνει κανείς πίσω στη μετάβαση σε καθαρότερες, πιο πράσινες μορφές ενέργειας. Πώς μπορούμε να κάνουμε τη μετάβαση δίκαιη για όλους; **Ρίξτε μια ματιά στις επιλογές από τώρα και στο εξής, συζητήστε για αυτές με την ομάδα σας και κατατάξτε τις** σύμφωνα με τις λύσεις που πιστεύετε ότι είναι οι καλύτερες.

Πόντοι	Επιλογή
5 πόντοι	Β
4 πόντοι	Γ
3 πόντοι	Α
2 πόντοι	Ε
1 πόντος	Δ

Δείγμα ψηφοφορίας

- Α** Οι τεχνολογίες εξοικονόμησης ενέργειας όπως οι οικιακές συσκευές και οι λαμπτήρες θα πρέπει να γίνουν πιο **προσιτές** για τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος.
- Β** Η ενέργεια και η ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από μη ανανεώσιμες πηγές θα γίνουν πιο **ακριβές** αν καθοριστεί ένα κόστος για τον άνθρακα που εκπέμπεται κατά τη διαδικασία παραγωγής (γνωστό ως τιμή άνθρακα). Αυτές οι αυξήσεις θα πρέπει να επιστραφούν για νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος.
- Γ** Στα άτομα που εργάζονται σε τομείς με ορυκτά καύσιμα ή σε ενεργοβόρους τομείς θα πρέπει να προσφερθούν **ευκαιρίες επανεκπαίδευσης**, ώστε να μπορέσουν να βρουν διαφορετική δουλειά στον ίδιο τομέα ή σε έναν νέο τομέα συνολικά.
- Δ** Οι κοινότητες και οι περιοχές που εξαρτώνται από την **εξόρυξη άνθρακα θα πρέπει να λάβουν ειδική βοήθεια για να υποστηριχθεί η πράσινη μετάβασή τους**.
- Ε** Ποιες **άλλες λύσεις** μπορείτε να σκεφτείτε;

Πλαίσιο

Με την Πράσινη Συμφωνία της, η ΕΕ έχει βάλει στόχο να προωθήσει τη μετάβαση στην πράσινη ενέργεια και να γίνει η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος έως το 2050. Εκτιμάται ότι, συνολικά, η πράσινη μετάβαση θα έχει θετικές συνέπειες για την οικονομία και την απασχόληση. Με τις σωστές πολιτικές, θα μπορούσε να δημιουργήσει περίπου 1 εκατομμύριο θέσεις εργασίας στην ΕΕ έως το 2030 – ιδίως θέσεις εργασίας μεσαίας ειδίκευσης και μεσαίας αμοιβής στον κατασκευαστικό και στον μεταποιητικό τομέα.

Η πράσινη μετάβαση σημαίνει μετασχηματισμό του ενεργειακού τομέα, ο οποίος θα χρειαστεί σημαντικότερες βραχυπρόθεσμες επενδύσεις. Το κόστος της μετάβασης μόνο για την ηλεκτρική ενέργεια εκτιμάται ότι θα είναι μεταξύ 1,2 τρισεκατομμυρίων και 1,4 τρισεκατομμυρίων ευρώ έως το 2050. Οι προμηθευτές ενέργειας μετακυλούν επί του παρόντος ένα μέρος αυτών των δαπανών ενεργειακής μετάβασης στους καταναλωτές στους λογαριασμούς ενέργειάς τους. Αυτό αυξάνει τον κίνδυνο ενεργειακής φτώχειας, η οποία επηρεάζει έως και 34 εκατομμύρια άτομα στην ΕΕ. Τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά νεότερες, πιο αποδοτικές συσκευές και συχνά ζουν σε παλαιότερα κτήρια που δεν έχουν ανακαινιστεί, πράγμα που σημαίνει ότι πληρώνουν σημαντικά υψηλότερους λογαριασμούς ενέργειας σε σύγκριση με όσους ζουν σε ενεργειακά αποδοτικά κτήρια.

Η ενεργειακή μετάβαση ασκεί πίεση σε τμήματα του ενεργειακού τομέα που εξακολουθούν να εξαρτώνται από ορυκτά καύσιμα, π.χ. της εξόρυξης άνθρακα και της παραγωγής ορυκτελαίων (π.χ. παραφίνης). Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει ένα νέο Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα προκειμένου να στηρίξει τις επενδύσεις για την απαλλαγή των κτηρίων και των μεταφορών από τις εκπομπές άνθρακα, με παράλληλη αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας. Θα υποστηρίξει ευάλωτα νοικοκυριά και μικρές επιχειρήσεις για τη χρηματοδότηση ενεργειακών ανακαινίσεων και άλλων μέτρων, για να τους βοηθήσει να μειώσουν την κατανάλωση ενέργειας και να στραφούν σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Το ταμείο θα διαθέσει 72,2 δισεκατομμύρια ευρώ από το 2025 ως το 2032.

Η ΕΕ έχει δημιουργήσει το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης ύψους 19,2 δισεκατομμυρίων ευρώ για να βοηθήσει να γίνει δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς η πράσινη μετάβαση. Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτούς τους πόρους για να χρηματοδοτήσουν έργα, όπως προγράμματα κατάρτισης και απόκτησης νέων δεξιοτήτων, προκειμένου να βοηθήσουν τους εργαζόμενους να βρουν νέες ευκαιρίες απασχόλησης σε περιοχές που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τα ορυκτά καύσιμα και τις βιομηχανίες που εκπέμπουν πολλά αέρια του θερμοκηπίου.

1 εκατομμύριο

νέες πράσινες θέσεις εργασίας στην ΕΕ για το **2030**

72,2 δισεκατομμύρια

από το Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα **2025 > 2032**

19,2 δισεκατομμύρια

εκτιμώμενο ποσό από το Ταμείο Μετάβασης της ΕΕ

Πώς κάνουμε την ενέργεια
πράσινη και δίκαιη:
μια δίκαιη μετάβαση

Τεχνολογίες για εξοικονόμηση ενέργειας

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι εξοικονόμησης ενέργειας: από λύσεις χαμηλού και μεσαίου κόστους όπως λαμπτήρες και οικιακές συσκευές έως ενεργειακά αποδοτικές τεχνολογίες υψηλού κόστους που χρησιμεύουν για τον εκ των υστέρων εξοπλισμό των σπιτιών (π.χ. λύσεις λογισμικού διαχείρισης ενέργειας).

Όταν οι καταναλωτές αγοράζουν συσκευές, συχνά πρέπει να αποφασίσουν αν θα επιλέξουν ένα τυπικό μοντέλο ή ένα ενεργειακά αποδοτικό μοντέλο το οποίο είναι συνήθως πιο ακριβό αλλά υπόσχεται μειωμένο κόστος λειτουργίας κατά τη διάρκεια ζωής της συσκευής. Το αντάλλαγμα για τη μικρότερη δαπάνη τώρα (με το τυπικό μοντέλο) είναι το χαμηλότερο κόστος αργότερα (με το ενεργειακά αποδοτικό μοντέλο). Η μετάβαση σε έναν από τους πιο ενεργειακά αποδοτικούς ηλεκτρικούς φούρνους, για παράδειγμα, μπορεί να σας εξοικονομήσει έως και 230 ευρώ σε 15 χρόνια.

Τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος δεν έχουν την τάση να λαμβάνουν μέτρα για να εξοπλίσουν τα σπίτια τους με ενεργειακά αποδοτικές τεχνολογίες τόσο συχνά όσο οι ιδιοκτήτες σπιτιών οι οποίοι έχουν υψηλότερο εισόδημα. Τα προγράμματα ανακαίνισης κτηρίων θα μπορούσαν να γίνουν πιο ελκυστικά για τους ιδιοκτήτες κατοικιών χαμηλού εισοδήματος με μείωση των επιτοκίων των δανείων, παράταση της περιόδου αποπληρωμής των δανείων και/ή αύξηση του επιδοτούμενου ποσού.

Οι πολιτικές αντικατάστασης συσκευών καλύπτουν συχνά τον μη αποδοτικό φωτισμό και παλιές συσκευές, π.χ. πλυντήρια ρούχων και ψυγεία. Για παράδειγμα, ένα γερμανικό πρόγραμμα δίνει σε νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος επιδότηση 150 ευρώ για να τα βοηθήσει να αγοράσουν ένα νέο, ενεργειακά αποδοτικό ψυγείο.

Πώς κάνουμε την ενέργεια
πράσινη και δίκαιη:
μια δίκαιη μετάβαση

Επιστροφή χρημάτων από την τιμή του άνθρακα

Για τα νοικοκυριά με το χαμηλότερο εισόδημα στην ΕΕ, οι λογαριασμοί ενέργειας (συμπεριλαμβανομένων των φόρων) αντιπροσωπεύουν περίπου το 10 % των συνολικών δαπανών των νοικοκυριών, που κυμαίνονται από το χαμηλότερο 3 % στη Σουηδία ως το υψηλότερο 23 % στη Σλοβακία.

Η οδηγία της ΕΕ για τη φορολογία της ενέργειας παρέχει στα κράτη μέλη επιλογές για την απαλλαγή των ευάλωτων νοικοκυριών από υψηλότερους ενεργειακούς φόρους.

Η ενέργεια και ο ηλεκτρισμός θα ακριβύνουν αν καθοριστεί ένα κόστος για τον άνθρακα που εκπέμπεται κατά τη διαδικασία παραγωγής (γνωστό ως τιμή άνθρακα). Ωστόσο, τα έσοδα από την τιμολόγηση του άνθρακα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να αντισταθμιστεί η επιβάρυνση των νοικοκυριών χαμηλού εισοδήματος μέσω προνοιακών επιδομάτων και προγραμμάτων επιδοτήσεων.

Η Ιρλανδία, για παράδειγμα, στοχεύει να αναδιανείμει αυτά τα έσοδα για να προστατεύσει τα ευάλωτα νοικοκυριά αυξάνοντας το επίδομα για τα καύσιμά τους. Η Πορτογαλία σκοπεύει να αναδιανείμει τα έσοδα από τους φόρους άνθρακα με τη μορφή φορολογικής ελάφρυνσης για οικογένειες με χαμηλότερο εισόδημα. Και όταν η Σουηδία καθιέρωσε τον φόρο άνθρακα το 1991, μείωσε επίσης τους ενεργειακούς φόρους γενικά για να αποφύγει αυξήσεις στη συνολική φορολογία που ενδέχεται να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος.

Οι κυβερνήσεις μπορούν επίσης να χρησιμοποιήσουν τα έσοδα από την τιμολόγηση του άνθρακα προκειμένου να αυξήσουν τις δαπάνες για την προστασία του περιβάλλοντος και να στηρίξουν περαιτέρω προσπάθειες για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Πώς κάνουμε την ενέργεια πράσινη και δίκαιη: μια δίκαιη μετάβαση

Απόκτηση νέων δεξιοτήτων

Στην ΕΕ εξακολουθούν να υπάρχουν 237 000 άτομα που εργάζονται στον τομέα του άνθρακα, κυρίως σε μονάδες παραγωγής ενέργειας με καύση άνθρακα και σε ανθρακορυχεία. Ο αριθμός αυτός θα μπορούσε να πέσει στις 160 000 έως το 2030.

Οι νεότεροι άνθρωποι φαίνεται ότι είναι πιο ανοιχτοί σε πρωτοβουλίες αναβάθμισης των δεξιοτήτων τους και απόκτησης νέων δεξιοτήτων.

Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης της ΕΕ, μεταξύ άλλων, θα συμβάλει στην προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού σε αγορά εργασίας που αλλάζει διαρκώς αξιοποιώντας τις υπάρχουσες δεξιότητές τους ή διδάσκοντάς τους νέες, καθώς και βοηθώντας τους να βρουν δουλειά.

Επιπλέον, το νέο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο Plus (EKT+), το οποίο έχει προϋπολογισμό άνω των 99 δισεκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2021-2027, θα επενδύσει επίσης στην απόκτηση νέων δεξιοτήτων και στην αναβάθμιση δεξιοτήτων για τη στήριξη της μετάβασης σε μια πράσινη και ψηφιακή οικονομία.

Η αναντιστοιχία δεξιοτήτων αποτελεί εμπόδιο στη μετάβαση σε ένα ενεργειακό σύστημα χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Η βιομηχανία παραγωγής ενέργειας έχει ένα ανδροκρατούμενο και γηρασμένο εργατικό δυναμικό, ιδίως στους τομείς της συμβατικής ενέργειας. Υπάρχει μεγάλη ζήτηση για πτυχιούχους θετικών επιστημών, τεχνολογίας, μηχανικής και μαθηματικών (STEM), καθώς και για άτομα με ψηφιακές δεξιότητες.

Πώς κάνουμε την ενέργεια πράσινη και δίκαιη: μια δίκαιη μετάβαση

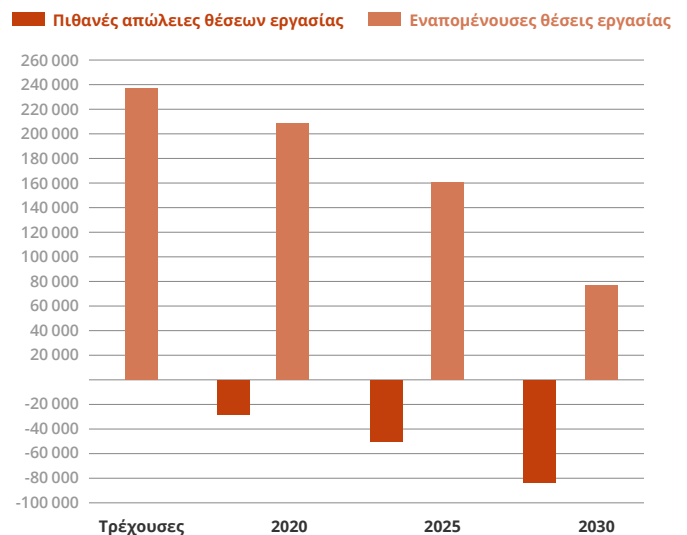
Υποστήριξη για περιοχές άνθρακα

Στην ΕΕ εξακολουθούν να υπάρχουν 185 000 άτομα που εργάζονται σε ανθρακορυχεία. Η Πολωνία απασχολεί σχεδόν τους μισούς εργαζόμενους σε ανθρακορυχεία και ακολουθούν η Γερμανία, η Τσεχία, η Ρουμανία, η Βουλγαρία, η Ελλάδα και η Ισπανία.

Υπολογίζεται ότι 109 000 θέσεις εργασίας στα ορυχεία διατρέχουν υψηλό κίνδυνο να χαθούν λόγω του ότι ο κλάδος είναι λιγότερο ανταγωνιστικός. Μια περιφέρεια στην Πολωνία μπορεί να χάσει έως και 41 000 θέσεις εργασίας, που είναι περίπου το ήμισυ του συνολικού αριθμού θέσεων εργασίας στην περιοχή αυτή.

Ο τελευταίος σταθμός παραγωγής ενέργειας από άνθρακα στη Γερμανία έχει προγραμματιστεί να κλείσει το 2038 και, ενόψει του γεγονότος αυτού, τα εξαρτώμενα από τον άνθρακα κράτη της χώρας θα λάβουν συνολικά 14 δισεκατομμύρια ευρώ για επενδύσεις στις πληττόμενες περιοχές. Τα κεφάλαια μπορούν να χρησιμοποιηθούν για έργα ψηφιοποίησης, διεύρυνση του τουρισμού, αναβάθμιση αστικών υποδομών ή καινοτομικές έργα δράσης για το κλίμα και την προστασία του περιβάλλοντος.

Τα κράτη μέλη των οποίων οι περιφέρειες, οι βιομηχανίες και οι εργαζόμενοι θα αντιμετωπίσουν τις μεγαλύτερες προκλήσεις κατά τη μετάβαση στην πράσινη ενέργεια μπορούν να υποβάλουν αίτηση για χρηματοδότηση από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης της ΕΕ. Μέσω διαλόγου με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα πρέπει να καθορίσουν «σχέδια εδαφικής δίκαιης μετάβασης» που θα καθορίζουν τις προκλήσεις σε κάθε περιοχή, τις αναπτυξιακές ανάγκες και τους στόχους τους και τα μέτρα στήριξης που πρέπει να θεσπιστούν έως το 2030.

Πώς κάνουμε την ενέργεια πράσινη και δίκαιη: μια δίκαιη μετάβαση

Θέλετε να μοιραστείτε τη γνώμη σας για τις μελλοντικές πολιτικές της ΕΕ για το κλίμα με ανθρώπους από όλη την Ευρώπη;

Πώς θα θέλατε να συμβάλετε σε μια κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη; Συζητήστε και λάβετε μέρος!

Πώς μπορείτε να συμβάλλετε σε μια κλιματικά ουδέτερη Ευρώπη

Μεταβείτε στην ηλιακή ενέργεια

τοποθετήστε ηλιακά πάνελ για να δημιουργήσετε ενέργεια για το σπίτι σας.

Κάντε μειώσεις

χαμηλώστε τη θέρμανση στο σπίτι σας κατά ένα βαθμό ή περισσότερο.

Μονώστε

τοποθετήστε ή βελτιώστε τη μόνωση στο σπίτι σας.

Αλλάξτε ενέργεια

μεταφέρετε το σπίτι σας σε έναν προμηθευτή ενέργειας μηδενικού άνθρακα.

Θέλετε να ενημερώνεστε για τα αποτελέσματα των Peer Parliaments;

Σας ενδιαφέρει να διοργανώσετε ένα Peer Parliament οι ίδιοι;

Σας ενδιαφέρει να διοργανώσετε ένα Peer Parliament οι ίδιοι;

Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

climate-pact.europa.eu

[EUClimateAction](https://www.facebook.com/EUClimateAction)

[EUClimateAction](https://twitter.com/EUClimateAction)

[ourplanet_eu](https://www.instagram.com/ourplanet_eu)

[EU Environment and Climate](https://www.linkedin.com/company/eu-environment-and-climate)

[EUClimateAction](https://www.youtube.com/channel/UCUClimateAction)

#MyWorldOurPlanet
#EUClimatePact